

Предложен способ определения способностей человека на основе образа-копии.

6. С точки зрения информации показано влияние как явных, так и тайных поступков человека на жизнедеятельность его самого и его потомков.

7. С точки зрения информации рассмотрена медицинская практика, восстановление здоровья человека. Показано, что человек должен лечить себя сам с использованием информационных технологий путем обработки кармы.

8. Показано, что результатом компьютерной революции будет ликвидация моноцентризма, на смену которому придет полицентризм. В информационную эпоху, вероятнее всего, снова будет моноцентризм, но формирование моноцентра должно происходить на какой-то другой основе.

9. Результатом информационной революции должен стать совсем другой человек с несколькими новыми качествами, совершенно изменится образ жизни: коммуникации, работа, потребности, места пребывания человека (где хочу, там и живу), а потребность в материальных благах в современном понимании (накопительство) исчезнет. Исчезнут и проблемы экологии в том виде, который имеется в настоящее время.

ИСПОЛЬЗОВАННЫЕ ИСТОЧНИКИ

1. Альтшуллер Г. С. Поиск новых идей: от озарения к технологии (Теория и практика решения изобретательских задач) / Г. С. Альтшуллер, Б. Л. Злотин, А. В. Зусман, В. И. Филатов. – Кишинёв: Карта молдавеныскэ, 1989. – 381 с.

2. Баранов В. П. Распространение ТРИЗ/ИМ и культурные архетипы. – Журнал ТРИЗ, 1996. – № 1. – С. 21 – 23.

3. Большаков В. И. Проблемы демассофикации в строительстве / В. И. Большаков, Г. К. Демин, Ю. Г. Креймер, В. В. Малый / Сб. науч. тр. Теоретические основы строительства. – Варшава, 2002. – Вып. 10. – т. 2. – С. 585 – 590.

4. Войтов А.Г. Самоучитель мышления. – М. : Информационно-внедренческий центр «Маркетинг», 1999. – 408 с.

5. Воробьев В. В. История научных исследований кафедры архитектурного проектирования (Ч. 2) // Вісник Придніпр. держ. акад. будівницт. та архітектури. – Д. : ПДАБА, 2011. – № 8. – С. 48 – 55.

6. Вуль А. С. Экстрасенсорика в экспертизе. Применение мысленного экстрасенсорного анализа ситуации в экспертизе. – М. : Амрита-Русь, 2003. – 192 с.

7. Демин Г. К., Малый В. В., Тучин А. Н. С чем встретили новый век: проблемы и пути их решения. – В сб.: К основам физического взаимодействия / Сб. науч. тр. МАБЭТ. – В 2 т. – Т. 1 / Под науч. ред. проф. В. А. Ткаченко – Д. : 2010. – С. 31 – 41.

8. Пучко Л. Г. Многомерная медицина. – М. : АНС, 2004. – 432 с.

9. Ровинский А. В., Ровинская И. И. Практическая эниология. Диагностика и коррекция энергоинформационных нарушений. – М. : Амрита, 2011. – 240 с.

10. Саламатов Ю. П. Система законов развития техники / Сб. науч. тр. Шанс на приключение / Сост. А. Б. Селюцкий. – Петрозаводск : Карелия, 1991. – 304 с.

11. Уолш Н. Д. Беседы с Богом (необычный диалог): Кн. 3 / Пер. с англ. – М. : ООО Изд. «София», 2007. – 384 с.

12. Юзвишин И. И. Информациология или закономерности информационных процессов и технологий в микро- и макромирах Вселенной, 4-е изд., испр. – М. : Междунар. изд. Информациология, 1996. – 215 с.

УДК 821.161.2.-3.09

НЕОБАРОКОВІ ТЕНДЕНЦІЇ В ПОЕЗІЇ ІРИНИ ЖИЛЕНКО

А. В. Кондратьєва, Л. М. Кулакевич, канд. філол. наук, доц.

Ключові слова: *необароко, поезія, необарокові домінанти, химерність, театралізованість*

Етимологію терміна «бароко» остаточно не визначено і сьогодні. Цей термін поширився в епоху Просвітництва як зневажливий епітет на позначення химерних творів мистецтва, що не відповідали суворим канонам класицизму. Загалом термін «бароко» перекладається з лат. «barocco» – вигадливий, химерний, дивний. Однак більшість науковців стверджують, що класицисти використали ювелірний термін португальського походження на позначення перлини неправильної форми: «la perola barocca» [3, с. 116].

Найбільш виразними рисами бароко в літературі є дотепність, парадоксальність, контрастність. Митці бароко вважали, що за допомогою метафори можна поєднати все. Головне, аби таке парадоксальне поєднання вражало, викликало здивування.

Розквіт бароко в Україні припадає на XVII – XVIII ст., простежується в різних жанрах літератури, зокрема в поезії Лазаря Барановича, Івана Величковського, Івана Максимовича, Григорія Сковороди, Стефана Яворського та ін. Стиль українського бароко зберігає риси художньої мови європейського бароко: ускладнену метафоричність і символіку, емблематику, оксюмори тощо. Серед естетичних особливостей українського бароко можна виокремити вигадливість форм, багатобарвність, контрастність, мальовничість, посилену декоративність, динамізм.

Досліджуючи літературу барокового періоду, літературознавці помітили, що деякі риси стилю бароко властиві також творам пізніших епох. Для позначення бароко в літературі ХХ ст. до наукового обігу було введено терміни «необароко» і «необарокові тенденції».

Отже, необарокові тенденції – це використання елементів бароко у творах інших мистецько-естетичних епох через схожість світогляду митців. У своїй статті спробуємо визначити необарокові тенденції в поезії Ірини Жиленко. Вважаємо, що дослідження елементів бароко дасть можливість глибше зрозуміти її творчість.

Творчій манері Ірини Жиленко присвячено наукові розвідки С. Антонишин, Г. Гордасевич, К. Дорошенко, М. Жулинського, Н. Зінець, В. Кизилової, Л. Кореневича, В. Моренця, О. Никанорової та ін. Дослідники одноголосно відзначили модерний характер творчості Ірини Жиленко.

Так, М. Жулинський, характеризуючи творчість письменниці, наголосив: «Це поезія відвертого, сповідально чистого, як молитва, добра і ласки, надії, а головне – свята на цьому земному карнавалі життя; це пошуки духовної опори передусім у собі серед жорстокого і холодного велелюддя <...>, це зазивання підтримати вірою в добро і надію високим злетом уяви, фантазії» [2, с. 10].

Аналіз творчого доробку Ірини Жиленко засвідчив, що необароковими домінантами її поезії є насамперед карнавалізованість і театралізованість. З цього приводу сама поетеса зазначала: «Бог дав нам театр. Карнавали, феєрії, дійства творимо для себе самі. Граймо свої чудесні п'єси, поки це ще можливо і поки душа – артист» [1, с. 24]. Світ, створений поетесою, – це світ, побачений ніби дитячими очима, яскравий, наповнений дивами, барвами, карнавалами, що оприявлено вже назвою збірки «Ярмарок Чудес» (1982). Ярмарок Чудес – іграшковий, чудернацький безтурботний світ, куди потрапити можуть не всі. Це світ самої поетеси, де вона може веселитися і страждати, бути подитячому наївною, щасливою і водночас виваженою, мудрою. Авторка відстоює своє право бути такою, якою вона є: «Привіт тобі, о, Ярмарок Чудес! / Хмели мене! / Кружляй мене! / Хвиллой!» [1, с. 207].

Визначальною рисою поезії Ірини Жиленко є захоплення кольоровими деталями. Дослідники творчості письменниці неодноразово звертали увагу на колористичне бачення як одну з найприкметніших ознак її поезій: «Колір у віршах І. Жиленко – не прикраса, не доповнення, а органічна частка зображуваної картини», – стверджує О. Никанорова [4, с. 102]. У поезії Ірини Жиленко використана вся можлива у природі кольорова палітра, що дає можливість поетесі яскраво, несподівано описати буденні речі: «в синій полив'яній мисці / мию редиску багряню», «тарелі, повні жаром полуниць, / горіли, мов засвічені кадила», «півонії кольору вишні, / і кольору першого снігу, / і гілка жасмину пишна, / і вази прозора крига». Безперечно, кольори відображають емоційний стан ліричної героїні: «То що ж тоді на цьому світі я, / як не розкрита чаша для печалі? / Дивлюсь очима кольору прощання, / як зносить листя світла течія...» [1, с. 87].

Та все ж кольорові деталі дають можливість створити казковий світ, в якому живуть химерні герої. Проаналізувавши поезії Ірини Жиленко, маємо усі підстави стверджувати, що найбільш поширеними в її віршах є золотий і блакитний (синій) кольори.

Золотий колір у творах Ірини Жиленко найчастіше виражає ознаку дорогоцінного, сонячного, життєдайного, казкового («...у тремтінні золотого дня», «золота країна пальм», «золотий промінь», «золоті вуса», «золотий загривок звіра», «золота із неба манна», «золото на слові й на душі», «найзолотіші подружки», «золота чистота»). А ще найчастіше вказує на колір («взолочена цукерка», «наслідили золотом кульбабки», «смужка золота», «на стовпах взолоченого диму», «ткалась, склилась золота парча», «вся в золоті тихім, вся в тихому злоті», «золоте шампанське», «очиська золоті», «золота на порозі підкова», «золотий пилوک», «позолотило плече і цоку», «господиня призолотіла», «дахи золоті», «Київ золотий», «золоті сиріожки»). Але чіткої межі між метафорами на позначення кольору і метафорами на позначення почуттів провести не можна. Наприклад, метафора «вина золоті» [0, с. 477] може вказувати як на цінність вина, так і на його сорт – біле вино, «дахи золоті» – освітлені сонячним промінням і жовтого кольору.

У поезії Ірини Жиленко також досить поширеними є блакитний і синій кольори та різні їх відтінки: «кристал голубий», «світилися синьо дахи», «синьо сміялися <...> дітлахи», «блакитні коти», «синьо палав ліхтар <...> із синього скла», «синє сонечко любові». Наприклад: «На світі синій день. / Блакитна тінь фіранки по кімнаті <...> / дзвенить велика лазурова куля / і синій сніг спалахує на скронях [1, с. 44]; «І вулиця синьою дамі здалась, / бо очі у дами із синього скла. <...> / Як синьо його сивина зацвіла / під поглядом синім із синього скла» [1, с. 130].

Помітною в поезії Ірини Жиленко є химерність образів і сюжетів, що також вважається необароковою рисою [3, с. 117]. Як зазначає сама поетеса, вона любила химерити-вигадувати ще з дитинства, та згідно з суспільними нормами виховання це називалося «брехати»: «Брехухою я була і в школі. Невиправною. Історії про себе розповідала неймовірно і подругам, і дорослим... Брехуха я і понині, але тепер я вже знаю, що цей чудесний порок не є брехня. Брехня – це коли з вигодою. А я все життя брехала (перепрошую, фантазувала-фонтанувала) безкорисливо» [1, с. 19].

Химерність у творах Ірини Жиленко, її схильність до метафоричних, екстравагантних образів можна прослідкувати вже в самих назвах поезій: «Затихла мжичка», «Сумний звір», «Добрий янгол», «Світанок у світлі ластівки», «Зелена мова», «Казочка про білого вовка», «Дощик хлипа, як дитина», «Тюльпани в сльозах», «Ріг достатку», «Місяць на золотій нитці», «Вечір зі срібною голубкою», «Місячний канкан», «Зимовий мотив з візитом пічника», «Вовча зірка зійшла», «Етюд з осінніми воронами і китайськими сентенціями», «Осінній блюз і трошки іронії».

У віршах поетеси, як і в казках, предмети побуту, тварини, птахи можуть смітися, плакати, закохуватися, мріяти: «Місто. Зелений сніг. Вечір. Годин десять. / По сходах вниз бігла з авоською поетеса. / А сусід Панько Гурович, п'яний безхмарно, / ніс під пахвою курку, мадам Клару. / Був у мадам Клари наречений півник, / отой, що із неба сміється, як золота гривна. / Відтоді мадам Клара несе місячні яйця, / котрі співають серед ночі арію Паяца» [1, с. 122].

Химерність, казковість у поезіях Ірини Жиленко виявляється також на рівні метафор: «ти осідлаєш золотого рака», «золотом плаче старенька оранжерея», «золотом киплять верхи дерев», «сльоза спалахнула», «і рахтять, і сміються золочені тіні мережив», «сміялась тюльпанами, плакала перлами», «хмарка намокла вогнем», «самовар свої бурмоче вірші», «лампа біла, ніби пароплав, пливе сліпучим озером стола», «сніг колискову співав ліхтарям», «ліхтар закохався в струнку ліхтарівну», «третів над чаєм променистий німб, стогнав кришталь в огненній оболонці», «кі тануть, і крапля по краплі у келихи квітів стікають вологі зірки». Наприклад: «А раптом стіл ласкаво заірже / і попливе, і, як легке вітрило, / на нім блокнот зметнеться і з пожеж / до мене кине обгорілі крила» [1, с. 48]; «Коли я розчиняю вікна в сад – / мій сад сміється і тікає вглиб. / За ним бредє рожевий стіл і хліб, / край скатертини спалює роса» [1, с. 42].

Необароковість поезії Ірини Жиленко виявляється і в іронічному обігруванні поетичних жанрів. Якщо загалом такі жанри як ода, поема, етюд, балада асоціюються із серйозними темами, осмисленням філософських проблем, то в поезіях Жиленко «Ода сюжету», «Балада про бабин спадок», «Дуже тиха поема», «Городок у табакерці (усміхнена поема у п'яти сюжетах)», «Етюд з зіркою», «Місяць на золотій нитці (міська казочка)» маємо буденні сюжети, розмовно-побутову лексику. Але саме це, на нашу думку, дає можливість поетесі передати колорит культури і побуту киян, серед яких не лише українці.

Необарокові тенденції в поезії Ірини Жиленко виявляються і в надмірній увазі до зорових деталей. Чи не кожен її поетичний твір є міні-п'єсою, яку легко можна поставити, бо описано все до найменших дрібниць. Та чи не найдетальніше описано зовнішність героїв. Жиленківські вірші наповнені назвами одягу (плащ, плаття, блузка, шубка, жилетка, халатик, пальто, суконька, джинси, шарф, шаль, берет, хустка, капелюшок), тканин (оксамит, парча, нейлон, атлас, креп-жоржет, ситець, шовк, поплін), зачісок (гривка а-ля Ахматова, модна зачіска під «бокс»), іншими назвами жіночого побуту (парфуми «Шанель», папільйотки, бігуді, шпилька, корсаж, сережки, пеньюар). Одяг вказує на професію, соціальний статус («ця туфелька дешева з парусини зломить не здатна у траві нарцис»), вік героя (молодому віку притаманний яскравий одяг: «сукні, подібні до квітів і сонячних плям», «шалені сукні в колір маків», а зрілому – сірий, теплий, як-от: «мохерова хустка» і «тепле осіннє пальто»), передає настрій ліричної героїні, свідчить про її смаки («я бездіяльна й безвідповідальна – від збитих туфельок до сивих скронь», «і туфельки – літні, зальотні, лукаві»).

Отже, необароковими домінантами поезії Ірини Жиленко є карнавалізованість і театралізованість, химерність сюжетів і образів, екстравагантна метафоричність. Поезіям Ірини Жиленко властиві невимушеність, щирість, розкутість, мелодійність.

ВИКОРИСТАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Жиленко І. Євангеліє від ластівки. – Х. : Фоліо, 1999. – 544 с.
2. Жулинський М. Та, що молиться Богові віршами / М. Жулинський // Жиленко І. Вибране. – К., 2006. – С. 5–20.
3. Літературознавча енциклопедія: у 2 т. Т. 1 / Ю. Ковалів. – К. : Академія, 2007. – 608 с.
4. Никанорова О. Штрихи до портрета Ірини Жиленко / О. Никанорова Поезії одвічна висота. – К., 1986. – С. 94–124.